

رفع ناترازی بنزین و کنترل قاچاق سوخت به پشتوانه طرح «بنزین به نفر»

یک کارشناس انرژی معتقد است اعطای سهمیه بنزین به مردم راه حل اصلی برای رفع ناترازی بنزین و چالش‌های قاچاق سوخت در ایران است. سیستم مبتنی بر اعطای یارانه بنزین به نفر و سهمیه سرانه بنزین مزایای متعددی از جمله توزیع عادلانه یارانه‌ها، تشویق به مصرف بهینه، تنظیم صادرات بنزین و کنترل قاچاق سوخت را به همراه دارد.

■ ■ ■

فرشاد جامع، کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به اینکه در وضعیت فعلی به دلیل سرکوب قیمتی بنزین با چالش قاچاق سوخت و همچنین ناترازی بنزین روبه‌رو هستیم عنوان کرد: ایران سال‌هاست با چالش‌های ناترازی بنزین و قاچاق سوخت دست و پنجه نرم می‌کند. نظام فعلی اختصاص سهمیه بنزین به خودروها و سرکوب قیمت بنزین بدون توجه به مصرف، افزایش چشمگیر مصرف بنزین و رونق خودروهای شخصی و تک سرشیرن را به همراه داشته است. برای رفع این مسائل، تغییر اساسی در رویکرد تخصیص سهمیه بنزین و هدفمندسازی یارانه بنزین ضروری است. راه‌حل کلیدی در اعطای سهمیه بنزین به فرد است نه خودروها. جامع در رابطه با توزیع عادلانه یارانه بنزین در طرح بنزین به نفر گفت: بنزین به نفر دارای مزایای متعددی است؛ اولین مزیت آن توزیع عادلانه یارانه بنزین است که هم‌اکنون ثروتمندان و افراد دارای خودروهای بیشتر، از آن نفع می‌برند. با اعطای یارانه مستقیم به مردم، مزایا به طور عادلانه توزیع و اطمینان حاصل می‌شود کسانی که واقعاً به آن نیاز دارند سهم عادلانه خود را دریافت می‌کنند.

وی در رابطه با دومین مزیت طرح بنزین به نفر مبتنی بر تشویق افراد به مصرف بهینه بنزین گفت: این سیستم مردم را تشویق می‌کند تا از بنزین به‌طور کارآمد استفاده کنند و مصرف بیهوده را کاهش می‌دهد. افرادی که مصرف بالایی دارند تشویق می‌شوند تا از سهمیه محدود خود به طور مؤثر و از وسایل نقلیه عمومی، حمل و نقل عمومی یا دوچرخه سواری استفاده کنند. مکانیسم قیمت جدید برای مصرف غیربهینه، به ویژه برای مصرف کنندگان برحج با چندین وسیله نقلیه، بسیار مؤثر خواهد بود. در مدل بنزین به ازای هر نفر، این افراد با عواقب ناشی از مصرف بیش از حد خود مواجه خواهند شد و انگیزه دوری از مصرف بی‌مورد خواهند داشت. اثر بعدی طرح بنزین به ازای هر نفر، توانایی آن در تنظیم صادرات بنزین و حذف کامل قاچاق سوخت است. قیمت بنزین بر اساس قیمت بازار و نزدیک به قیمت بازار آزاد خواهد بود که به طور مستقیم بر الگوی مصرف شخصی مردم تأثیر خواهد گذاشت.

این کارشناس انرژی در رابطه با وضعیت مصرف بنزین در صنعت حمل و نقل کشور گفت: مصرف سوخت در صنعت حمل و نقل بر اساس پیمایش و استفاده از سوخت جایگزین مانند CNG خواهد بود. سهمیه CNG بر اساس پیمایش، به تمام خودروهای فعال در صنعت حمل و نقل که به GPS متصل هستند که به طور خودکار پیمایش را محاسبه می‌کند، اختصاص می‌یابد.

جامع در پایان گفت: اعطای سهمیه بنزین به مردم راه‌حل اصلی برای رفع ناترازی بنزین و چالش‌های قاچاق سوخت در ایران است. سیستم مبتنی بر اعطای یارانه بنزین به نفر و سهمیه سرانه بنزین مزایای متعددی از جمله توزیع عادلانه یارانه‌ها، تشویق به مصرف بهینه، تنظیم صادرات بنزین و کنترل قاچاق سوخت را به همراه دارد.

کمک به رفع ناترازی گاز با تعویض بخاری‌های فرسوده

اصلاح مقررات مربوط به بخاری‌های بدون دودکش در منازل از سوی وزارت راه و شهرسازی انجام شده که اجازه استفاده از بخاری‌های «هرمتیک» را در منازل مجاز کرده است و بدین ترتیب قدم نهایی اصلاح دستورالعمل‌ها در منازل مجاز شده است و تولید و مصرف گاز ناتراز از شده و بخش صنعتی نیز مجبور به کاهش تولیدات خود به دلیل کاهش دسترسی واحد صنعتی به گاز طبیعی می‌شود.

یکی از اصلی‌ترین وسایل برای گرمایش منازل، بخاری‌ها هستند که به دلیل قیمت پایین گاز در ایران، توجه به بازدهی در مصرف گاز در بخاری‌ها اصلاً انجام نشده است. به همین دلیل هدررفت و اتلاف انرژی در خانه‌ها جهت گرمایش با بخاری‌های فرسوده بسیار زیاد است و حتی موجب شده است مصرف گاز در بخش خانگی به میزان بسیار زیادی افزایش یابد. از همین رو یکی از بهترین محل‌ها جهت جلوگیری از هدررفت و مصرف غیربهینه گاز طبیعی در فصول سرد سال، تعویض بخاری‌های فرسوده با بخاری‌های نسل جدید و تکنولوژیک از مدل «هرمتیک» است. بخاری‌های «هرمتیک» مزیت بسیار بالایی دارند؛ علاوه بر کاهش چشمگیر مصرف گاز جهت گرمایش منزل، از امنیت بالایی نیز برخوردار هستند و به جای تولید گاز CO، گاز CO۲ را تولید می‌کنند که برای انسان خطری ندارد.

اهمیت بازدهی در مصرف و افزایش امنیت در بخاری‌های «هرمتیک» عاملی بسیار مهم در جهت کاهش مصرف گاز است به نحوی که با تعویض ۵میلیون بخاری فرسوده در مناطق سردسیر ایران، امکان کاهش مصرف گاز به میزان ۱۰۰ میلیون مترمکعب در روز و تمام نیاز صنعت کشور از محل تعویض این تعداد بخاری فرسوده فراهم خواهد شد و بسیار راهبردی و مهم است که این طرح راهبردی با سرمایه‌گذاری صنعتی در دستور کار قرار گیرد.

اصلاح مقررات مربوط به بخاری‌های بدون دودکش در منازل از سوی وزارت راه و شهرسازی نیز انجام شده که اجازه استفاده از بخاری‌های «هرمتیک» را در منازل مجاز کرده است و بدین ترتیب قدم نهایی اصلاح دستورالعمل‌ها نیز برای تعویض بخاری‌های فرسوده با بخاری‌های «هرمتیک» برداشته شده است که در کمتر از یک سال کل سرمایه‌گذاری انجام شده در این بخش، بازگردانده می‌شود و طرح بسیار سوددهی برای کشور و صنایع است که به پشتوانه اجرای آن در طول برنامه هفتم توسعه، علاوه بر کاهش هدررفت روزانه ۱۰۰ میلیون مترمکعب گاز، موجب دسترسی صنایع صادرات‌محور کشور به گاز جهت تداوم تولیدات صنعتی خواهد شد که اثر جدی بر رشد اقتصادی و رشد درآمدهای ارزی کشور خواهد داشت.

سرپناه مردم نیازمند سکنداری دغدغه‌مند است، نه سوداگر

قفل‌گشایی از سرپناه مردم با کار تیمی دولت و انبوه‌سازان

دولت با تأمین زمین مناسب برای ساخت مسکن حمایتی و آماده‌سازی آن، بخش مهمی از زیرساخت تولید مسکن را فراهم کرده و بهتر است برای ساخت آن از بخش خصوصی بهره‌گیرد

با همکاری بخش خصوصی روی زمین‌ها مسکن مورد نیاز اقشار کم‌درآمد جامعه را تولید کند. به بیان دیگر، دولت می‌تواند با به کارگیری قسمتی از سرمایه بخش خصوصی بحران این حوزه را با سرعت بیشتری حل کند. از سوی دیگر، بخش خصوصی نیز می‌تواند تعدادی از این ساختمان‌ها را به عنوان دستمزد به تملک درآورد و آنها را به افراد دیگری بفروشد. این موارد در سند توسعه هفتم نیز آمده و بستر قانون برای اجرای آن آماده شده است. با استفاده از توان مالی بخش خصوصی، سرعت ساخت بیشتر می‌شود که با توجه به شرایط اقتصاد تورمی جامعه تا حد زیادی قیمت تمام شده مسکن کاهش پیدا می‌کند.»

او با بیان اینکه بخش خصوصی توان بالایی برای ساخت مسکن حمایتی دارد، افزود: «از نظر تأمین منابع مالی برای ساخت و استفاده از تکنولوژی روز ساختمان‌سازی، بخش خصوصی به نسبت دولت از توانایی بیشتری برخوردار است. همچنین انبوه‌سازان الگوهای مناسب سلیقه بازار را نیز به خوبی می‌شناسند و با استفاده از این شناخت می‌توانند خانه مورد قبول مردم را بسازند. امروز تورم‌یکی از مشکلات اقتصاد کشور است، بنابراین هر چه سرعت ساخت مسکن بیشتر باشد، میزان تأثیر تورم روی آن نیز کمتر خواهد شد. در نتیجه، قیمت تمام شده مسکن کاهش پیدا می‌کند. دولت لازم است با همکاری بخش خصوصی و اعتماد بیشتر به این بخش، فرصت ساخت مسکن کشور را افزایش دهد. به بیان ساده، دولت می‌تواند با فراهم آوردن شرایط آسان برای ساخت، زمین‌های مناسب را در اختیار بخش خصوصی بگذارد و این بخش در قالب مشارکت، خانه‌های مورد نیاز کشور را به صورت صنعتی، با سرعت بالاتری بسازد.»

مالی تأمین‌شود، گفت: «امروز ساخت و سازه‌های بخش خصوصی نیز در تنگنای سوءمدیریت قرار گرفته است. بانک‌ها حمایت لازم را ندارند و صدور مجوزهای ساخت زمان طولانی را از بخش خصوصی طلب می‌کند. به عنوان مثال برای صدور مجوز ساخت چند ماه زمان لازم است. شرایط اقتصاد تورمی جامعه، ساخت را برای بخش خصوصی سخت می‌کند و قیمت تمام شده را افزایش می‌دهد. همچنین لازم است دولت حمایت بیشتری برای ساخت صنعتی مسکن داشته باشد. امروزه تنها ۵ درصد از ساختمان‌هایی که در کشور ساخته می‌شوند، به صورت صنعتی ساز هستند. این در حالی است که ساخت سنتی مسکن زمان بیشتری می‌برد و کیفیت ساخت آن کمتر است. در نتیجه منابع قابل توجهی از کشور را هدر می‌دهد. دولت می‌تواند با حمایت خود امکان ورود تکنولوژی جدید را در حوزه ساخت فراهم کند.»

■ **تأمین زمین با دولت، ساخت با بخش خصوصی**

مرتضوی منابع مالی برای ساخت و استفاده از تکنولوژی روز ساختمان‌سازی، بخش خصوصی به نسبت دولت از توانایی بیشتری برخوردار است. همچنین انبوه‌سازان الگوهای مناسب سلیقه بازار را نیز به خوبی می‌شناسند و می‌توانند خانه مورد قبول مردم را بسازند

توان خرید مسکن مورد نیاز خود را نداشته‌اند. نمایندگان مجلس برای حل این بحران، ساخت سالانه یک میلیون مسکن از سوی دولت را با نام قانون جهش تولید مسکن مصوب کردند. دولت سیزدهم نیز اجرای آن را برعهده گرفت.»

او در ادامه توضیحات خود افزود: «بنابراین دولت چهاردهم لازم است نقش مؤثری را برای تأمین مسکن حمایتی اقشار ضعیف ایفا کند، اما امکان ساخت مسکن نیز باید به گونه‌ای باشد که دولت متضرر نشود. به عنوان مثال، امروز مردم توان تأمین مالی لازم برای پیشبرد پروژه‌های نهضت ملی مسکن را ندارند و بانک‌ها نیز حمایت کافی را انجام نمی‌دهند. امروز بانک‌ها تنها ۱۰ الی ۱۵ درصد هزینه‌های مسکن را با نرخ بهره ۱۵ درصد تأمین می‌کنند، در حالی که این میزان در دیگر کشورها بین ۶۰ تا ۷۰ درصد با نرخ بهره ۵ درصد است. به نظر می‌رسد اولین اقدام دولت چهاردهم باید

در باره لزوم انجام برخی اقدامات در دولت چهاردهم برای گذر از بحران مسکن گفت: «دولت‌ها در تولید و عرضه مسکن برای همه اقشار جامعه، نقش بسیار مهمی دارند که اهمیت این نقش در مواجهه با اقشار کم‌درآمد جامعه نیز بیشتر می‌شود. در همه دولت‌ها همیشه طبقات کم‌درآمدی از مردم هستند که امکان خرید مسکن در بازار معاملات عادی را ندارند. دولت‌ها نیز برای جبران فاصله ایجاد شده بین متقاضیان مسکن و بازار معاملات، اقدام به ساخت مسکن حمایتی می‌کنند. در سال‌های اخیر نیز شرایط بازار مسکن کشور به نوعی بوده که بسیاری از مردم جامعه

محمد مرتضوی
عضویت مدیره
کانون انبوسازان

از نظر تأمین منابع مالی برای ساخت و استفاده از تکنولوژی روز ساختمان‌سازی، بخش خصوصی به نسبت دولت از توانایی بیشتری برخوردار است. همچنین انبوه‌سازان الگوهای مناسب سلیقه بازار را نیز به خوبی می‌شناسند و می‌توانند خانه مورد قبول مردم را بسازند

بلندمرتبه‌سازی، شهرها را بیشتر از تابستان داغ می‌کند

شده است، یعنی این شهر به علت بلند مرتبه‌سازی و داشتن مناطق پرتراکم، در مقایسه با محدوده‌های کم‌تراکم افزایش دمای بیشتری دارد.

جزیره گرمایی شهری نشان می‌دهد، با افزایش ارتفاع سازه‌ها در شهر، دمای هوا چهار تا پنج درجه افزایش پیدا می‌کند. حتی میزان افزایش دما تنها به یک شهر خلاصه نمی‌شود و منطقه به منطقه، بسته به میزان ساختمان‌های بلند و تراکم شهری متفاوت است، بنابراین مناطقی که ساختمان‌های بلند تراکم دارند به نسبت مناطق کم‌تراکم شهر تهران به طور معمول چهار تا پنج درجه گرم‌تر هستند. معنای این اعداد زمانی بهتر درک می‌شود که گرمای ۴۰ درجه تابستان، افزایش یک تا چهار درجه‌ای داشته باشد. از سوی دیگر، هرچه هوا گرم‌تر شود، مصرف برق به علت استفاده از وسایل سرمایشی بیشتر می‌شود. در نتیجه، با هر درجه افزایش دما به طور متوسط هزار و ۸۰۰ تا ۲هزار مگاوات به تقاضای مصرف برق در کشور افزوده می‌شود، یعنی چهار درجه‌ای دمای ناشی از بلندمرتبه‌سازی مصرف برق را تا ۸۰هزار مگاوات افزایش می‌دهد. به بیان دیگر، این میزان افزایش برق معادل ۸۰ درصد ناترازی فعلی برق کشور است.

■ **روایی بلندی که مانند بختک روی مردم افتاد**

سعید حمیدی، کارشناس مسکن درباره مشکلات شهرهای متراکم و بلندمرتبه‌سازی گفت: «افزایش دمای شهرها و مناطق متراکم تنها مشکلات بلندمرتبه‌سازی نیست. کاهش سرانه‌های خدماتی مانند پارکینگ، فضای سبز، آلودگی هوا، افزایش ترافیک و آسب‌های اجتماعی و فرهنگی از دیگر مشکلاتی است که بلندمرتبه‌سازی به همراه دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد، امروز مردمی که در خانه‌های بلند آپارتمانی زندگی می‌کنند، بیشتر در معرض بیماری‌های روان و اعصاب قرار دارند. همه این مشکلات، دلیل موجهی است که الگوهای ساخت و توسعه شهری کشور به سمت کاهش ارتفاع ساختمان‌ها تغییر کند. دولت بهتر است به جای افزایش تعداد خانه‌های عمودی، مسیر ساخت خانه‌های تک طبقه را هموار کند تا بسیاری از این مشکلات حل شود.»

یعنی امروز، زیست‌پذیری شهرهای مختلف ایران با یک خطر جدی مواجه هستند. به عنوان نمونه، طبق گفته رئیس سازمان هواشناسی، دمای هوای جهانی بعد از انقلاب صنعتی حدود یک درجه افزایش داشته است، این درحالی است که در مدت ۵۰ سال گذشته، افزایش دما در کشور دو برابر شده است. نمود بحران این مسئله زمانی بیشتر می‌شود که بدانیم امسال مردم تهران حتی دمایی بیشتر از میانگین کشور را تجربه کردند. به بیان دقیق‌تر، میانگین دمای هوای این استان از ابتدای سال زراعی جاری تا نیمه تیر ماه، ۱۲/۵ درجه سلسیوس ثبت شده که نسبت به میانگین بلندمدت آن ۱/۶ درجه سلسیوس افزایش داشته است. این افزایش دما نشان می‌دهد تهران دچار «جزیره گرمایی شهری»

اهمیت پیدا کرد. داده‌های سازمان هواشناسی نشان می‌دهد، اواسط تیر ماه میانگین دمای کشور به ۳۰/۵ سلسیوس رسید که به نسبت میانگین بلندمدت بلندمدت ۱/۵ درجه سلسیوس افزایش داشته است. این افزایش دما در مقایسه با سال گذشته ۰/۵

درجه سلسیوس افزایش داشته است. این میزان افزایش دما زمانی اهمیت پیدا می‌کند که بدانیم با هر درجه افزایش دما حدود ۲ هزار مگاوات برق بیشتر مصرف می‌شود.

■ **«جزیره گرمایی شهری» یا پخت آهسته مردم**

افزایش شدید گرمای هوا همیشه با افزایش تقاضای مصرف برق همراه بوده است. افزایش دما و در نتیجه افزایش مصرف برق زمانی مشکل‌ساز می‌شود که در کنار ناترازی برق کشور قرار گیرد،